

Oponentský posudek Habilitační práce

MUDr. Miroslav Tedla, Ph.D.

Lekárská fakulta University Komenského
Klinika otorinolaryngológie a chirurgie hlavy a krku
LFUK a UNB v Bratislave

„Funkčné dosledky liečby tumorov hlavy a krku“

Autor se zabývá aktuálním a dosud nedostatečně komentovaným tématem z okruhu otázek týkajících se kvality života pacientů po léčbě nádorů hlavy a krku. Spolu se zlepšující se prognózou a mladším věkem nemocných, což je způsobeno velké části stoupající prevalencí HPV asociovaných tumorů hlavy a krku, jsou otázky kvality života po léčbě stále důležitější a vědecká komunita na ně musí reagovat.

V obecné části (31 stran) autor stručně uvádí poznatky z epidemiologie, symptomatologie a diagnostiky nádorů hlavy a krku. Uvádí jednotlivé používané modalitky a obšírněji se věnuje funkčním následkům léčby. Podrobně probírá možnosti hodnocení funkčního stavu a přehledně uvádí nástroje k hodnocení kvality života se vztahem ke zdraví.

Ve speciální části (21 stran) popisuje vlastní práci na 5 skupinách problémů v rámci daného tématu. Jde o okruhy přímo nesouvisející, které spojuje motiv kvality života pacientů po léčbě pro nádory hlavy a krku.

V diskusi (17 stran) autor doplňuje poznatky k danému tématu a konfrontuje výsledky vlastního výzkumu se světovou literaturou. Kapitola svědčí o dokonalé orientaci autora v aktuálních poznatcích na daném poli.

V závěru (2 strany) jsou stručně rekapitulovány dosažené výsledky, naznačeny směry dalšího výzkumu a je poukázáno na klinickou relevanci některých závěrů.

Seznam literatury obsahuje 188 položek a pokrývá valnou část světového písemnictví se vztahem k danému tématu.

Jako cíle práce autor uvádí:

1. Retrospektivně zjistit zastoupení funkčních následků po krční disekci na souboru pacientů z bratislavské kliniky.
2. Realizovat komplexní rehabilitaci polykání u skupiny pacientů po léčbě pro tumory hlavy a krku a porovnat ji s rehabilitací polykání pacientů s centrálním postižením.
3. Zkoumat pomocí analýzy obrazu v histopatologických řezech změny po radioterapii pro karcinom hrtanu a hltanu.
4. Prospektivně sledovat změny hlasu v časné fázi po nekomplikované operaci štítné žlázy.
5. Zmapovat v literatuře rozsah a kvalitu dostupných informací ohledně terapeutických intervencí u vybraných následků po léčbě nádorů hlavy a krku.

Kapitola Materiál a metody pojednává postupně jednotlivé cíle práce a totéž následující kapitoly Výsledky a Diskuse. Vzhledem k poměrně širokému tematickému rozptylu práce není toto uspořádání příliš přehledné a čtenář musí po přečtení materiálu listovat k výsledkům a dále diskusi o jednotlivém tématu.

Ad 1. Retrospektivní studie na vlastním materiálu je rozhodně významnou zpětnou vazbou pro dané pracoviště a zobecnění závěrů může být zajímavým výsledkem klinického výzkumu. V dané kapitole jsou shromážděna rozsáhlá data, podrobnější analýza, případně srovnání podskupin souboru zde chybí. V tabulce 10, je uvedeno, že nervus accessorius byl přerušen u 14 pacientů, v textu Výsledků a Diskusi je uvedeno 20 případů s tím, že v 6 případech se poškození nervu funkčně neprojevovalo. Obecně se domnívám, že jde o zajímavý soubor, nicméně by bylo vhodné, jej dále sledovat, výsledky analyzovat, pokusit se o zobecňující závěry a výsledky publikovat.

Ad 2. Rehabilitace polykání je jednou z nejdůležitějších součástí návratu pacientů po léčbě do běžného života. Myšlenka srovnat úspěšnost této rehabilitace u pacientů po léčbě nádorů a pacientů s neurologickým postižením je originální a slibuje zajímavé výsledky. Autor popisuje úspěšnou rehabilitaci polykání u obou skupin a poukazuje na rozdíly v subjektivním hodnocení úspěšnosti rehabilitace mezi oběma skupinami. K vyhodnocení je použita jednak škála podle Rosenbeka k vyjádření výsledku FEES a jako subjektivní hodnocení změny je použita vlastní jednoduchá škála. Otázkou je proč nebyl k subjektivnímu hodnocení použit etablovaný nástroj, například MD Anderson Dysphagia Inventory, o kterém je v obecné části referováno. V diskusi autor podrobně rozebírá příčiny dysfagie a způsoby rehabilitace polykání, což je velmi užitečné, nicméně vhodné spíše pro přehledovou práci. Shromážděná data je jistě na místě připravit k publikaci.

Ad 3. Hodnocení morfologických změn, zde konkrétně atrofie svalových vláken m. vocalis je významným příspěvkem k vysvětlení funkčních následků (zde změn hlasu) u pacientů po radioterapii. Použité metody jsou v daném kontextu originální a výsledky rozšiřují pohled na danou problematiku. V kapitole Materiál a metody není uveden počet zkoumaných subjektů, nicméně v publikaci jsou všechny potřebné informace. Daný cíl byl bezesporu splněn i s publikačním výstupem.

Ad 4. Kvalita hlasu po nekomplikované tyroidektomii je zajímavým a i na pracovištích s rozsáhlou chirurgickou aktivitou v oblasti štítné žlázy nepříliš známým tématem. V práci jsou originálně použity metody VoiSS a GRBAS, které jsou relativně dostupné a byl identifikován extraesofageální reflux jako rizikový faktor. Práce byla již publikována. Zpracování publikace svědčí o erudici autorského kolektivu a vhodně rozšiřuje dosavadní znalosti o kvalitě hlasu po operaci štítné žlázy.

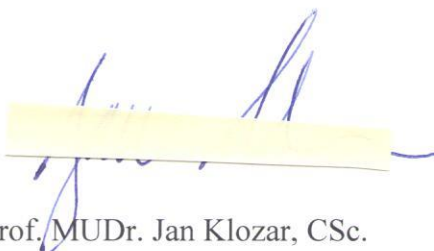
Ad 5. Systematické přehledy literatury jsou důležitou informací pro klinické rozhodování a podkladem pro doporučené postupy na různých úrovních. Jde o dlouhodobý úkol pro větší tým pracovníků. Autor byl součástí týmu mapujícího dostupnou literaturu o možnostech terapeutických intervencí u funkčních následků po léčbě nádorů hlavy a krku. Práce je součástí širě koncipovaného projektu s cílem zlepšení péče o pacienty po léčbě nádorů hlavy a krku.

Všechna pojednaná témata jsou zpracována s ohledem na stav dané problematiky vhodnými postupy a rozšiřují znalosti v oblasti funkčních následků po léčbě nádorů hlavy a krku. Výběr tématu, jeho zpracování a dosažené výsledky svědčí jednoznačně o dobré orientaci autora v dané problematice a o schopnosti vědecké práce. Výsledky potvrzují a rozšiřují pozorování jiných autorů a v některých bodech přináší nové originální poznatky.

Závěrem je nutno konstatovat, že autor prokázal ve všech 5 tematických okruzích velmi dobrou orientaci. Je škoda, že jen ve dvou z pěti okruhů byla práce dotažena až do publikace v recenzovaném časopise. I ostatní okruhy mají bezesporu publikační potenciál, protože přináší nové rozšiřující i originální informace.

Z uvedených důvodů doporučuji práci přijmout v předložené podobě a na jejím základě doporučuji udělit titul docent pro obor otorinolaryngologie.

V Praze dne 1. 9. 2017

prof. MUDr. Jan Klozar, CSc.

Dotazy na autora:

1. Jak významná je intenzita rehabilitace, případně motivace pacienta pro kompenzaci následků blokové disekce? V práci, kterou citujete, byly funkční výsledky u disekcí se zachováním n. accessorius podstatně lepší po delším čase než po zhojení. Máte informace o vývoji funkčních výsledků ve vašem souboru pacientů?
2. Domníváte se, že změny hlasu po nekomplikované thyroidektomii se v čase nadále vyvíjejí a že by mělo význam vyšetření zopakovat s delším časovým odstupem?
3. Domníváte se, že by způsob a intenzita rehabilitace po léčbě nádorů hlavy a krk měly být součástí doporučených postupů léčby?